

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הפסיכואנליזה של אחר פרויד: פרשנות, נוכחות וצמיחה - 51553

תאריך עדכון אחרון 12-10-2013

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פסיכולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופסור גבי שפלר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: refael.yonatan@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לאחר השיעור בתיאום מראש

מורי הקורס:

פרופ גבי שפיר
ד"ר שלמה ביינארט
ד"ר יהודה פרנקל
גב מיכל זלינגר
גב טלי תמיר אורון

תאור כללי של הקורס:

החשיבה הפסיכואנליטית אחרי פרויד עברה תמורות ושינויים. יש הרואים בהם פיצול ויש הרואים בהם התכנסות למבנה מורכב יותר. בקורס תסקרנה מספר התפתחויות תיאורטיות בחשיבה הפסיכואנליטית כפי שבאו לידי ביטוי בתיאוריה הקליניאנית, בתיאוריה של יחסי אובייקט, בפסיכולוגית העצמי ובתיאוריה ההתייחסותית.

מטרות הקורס:

הקניית הכרות בסיסית עם התיאוריות הפסיכואנליטיות המרכזיות לאחר פרויד.

דיון ביקורתי והשוואתי בין התיאוריות השונות הנוגע בהנחות היסוד, במושגים התיאורטיים והתהליכיים, בהגדרת הפתולוגיה או הבריאות הנפשית ובטכניקה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לקרוא באופן ביקורתי ומושכל מאמרים ותיאורי מקרה ממגוון התיאוריות השונות.

יוכלו להמשיג בקווים כלליים תופעות חברתיות ואנושיות ובכלל זה מקרים בפסיכותרפיה תוך שימוש במושגי היסוד של התיאוריות.

דרישות נוכחות (%) :

85

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות.

הגשת שלושה תרגילים וקבלת משוב עליהם.

דיון בקבוצות תרגיל קטנות - רשות.

כתיבת עבודה מסכמת.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

גברת מיכל זלינגר -

מלני קליין:

שיעור 1- רקע היסטורי, מודלים שונים של חרדה, תלות ויחסי גומלין בין אהבה לשנאה, מהי בריאות

נפשית.

שיעור 2- פסיכואנליזה של ילדים, יחסי אובייקט ופנטזיה לא מודעת, הגוף כמצע להתפתחות נפשית.

שיעור 3-שתי העמדות המרכזיות: העמדה הסכיזופרנואידית והעמדה הדיכאונית: חרדות אופייניות, יחסי אובייקט ומנגנוני הגנה מרכזיים.

ד"ר יהודה פרנקל-

דונלד וויניקוט:

שיעור 4-תינוק-אם, סביבה ותנועה ספונטנית. הסביבה המדעית בה צמחה הגותו של וויניקוט. התינוק הפרוידיאני או מול התינוק הקליניאני.

פיירברין: תנועת דחף ותנועה לקראת אובייקט.

רקע על החברה הבריטית: מלאני קליין, אנה פרויד והזרם המרכזי.

סביבה אינטרה פסיכית וסביבה חיצונית:

יחידת אם תינוק, הסתגלות מוחלטת של האם.

משמעות הסביבה בהתפתחות ההתהוות המתמשכת: פגיעה ברצף הקיום. אכזבה, הסתגרות ותוצאותיהן.

המשמעות הטכנית והקלינית של חשיבות הסביבה.

שיעור 5-עצמי אמיתי ועצמי כוזב:

משמעות העצמי הכוזב ככישלון התפתחותי, כהגנה על הגרעין הפנימי וכתפקוד האימהי התחליפי.

משמעות עצמי אמיתי כסטרוקטורה א-מילולית וכיחידה פסיכוסומטית.

על המשמעות הטכנית.

שיעור 6-מרחב המעבר ותופעות המעבר. המציאות כנמצאת וכמומצאת. הפרדוקס כעמדה פסיכולוגית ופילוסופית. מרחב המעבר כמרחב של יצירתיות. מרחב המעבר והתופעות התרבותיות.

המקום בו אנו חיים.

אובייקטים של מעבר:

סימבוליקה כציר התפתחותי.

אובייקט המעבר: שליטה וויתור.

המשמעות הטכנית והקלינית של מרחב המעבר.

גברת טלי תמיר-אורון-

פסיכולוגיית העצמי:

שיעור 7 - מבוא והיכרות עם פסיכולוגיית העצמי - נסקור מושגי יסוד של הגישה הקוהוטיבית ונבחן את השינויים והחידושים התיאורטיים שקוהוט יוצר בחשיבה הפסיכואנליטית עם יסוד פסיכולוגיית העצמי.

שיעור 8 - האמפתיה - נבחן לעומק את המרכזיות של האמפתיה בגישה של היינץ קוהוט, נסקור את ההיבטים האתיים הנובעים מעמדה זו. נבחן את ההיבטים השונים של האמפתיה בנוכחותה ובהעדרה.

שיעור 9 - המיניות והתוקפנות בפסיכולוגיית העצמי - נסיים את ההיכרות עם קוהוט בהבנת המיניות והתוקפנות בפסיכולוגיית העצמי, נבחן את ההיבטים הפתולוגיים והבריאים של ביטויי הדחף בחשיבה הקוהוטיבית.

ד"ר שלמה ביינהארט-
הגישה ההתייחסותית:

שיעור 10- מבוא ורקע
הרקע לתהליכי הצמיחה של פסיכולוגית העצמי, הן מתוך הפסיכואנליזה והן מחוצה לה. ובתוך כך
נתייחס למעבר לחשיבה על "פסיכולוגיה של שני אנשים, ולמרכזיותה של הטראומה בהתפתחות
נפשית.

שיעור 11- חשיבה מחודשת על מושגים מרכזיים
כחלק מהשינוי בחשיבה אותה מביאה הגישה ההתייחסותית יועלו לדיון מחדש מושגים מרכזיים בחשיבה
האנליטית. הן כאלה המתייחסים לחשיבה תיאורטית, ולא פחות מכך להיבטים טכניים וקליניים של
הטיפול. מושגים כמו הכרה והכרה הדדית, הלא מודע ההתייחסותי ועוד.

שיעור 12- הטכניקה הטיפולית
בשיעור זה נדון מחדש בכמה מהמושגים המרכזיים בטיפול, כמו הפירוש, עמדת המטפל, ומה היא
העברה.

סיכום ודיון
שיעור 13- שיח בין הגישות - בהשתתפות כל מרצי הקורס.

שיעור 14- שיעור חזרה והכנה למטלה המסכמת - רפאל ורועי.

חומר חובה לקריאה:

אולמן, חנה (2011). "פנים אחרות במראה, על משמעות האחרות בטיפול מנקודת מבט
ההתייחסותית", מארג: כתב עת ישראלי לפסיכואנליזה, כרך 35; עמ' 17-35.
בנימין, ג' (2005 [1988]). "כבלי האהבה: פסיכואנליזה, פמיניזם ובעיית השליטה",
דבר.
ברמן, עמנואל (1997). הדדיות ואינטר-סובייקטיביות במפגש הטיפולי: הרקע ההיסטורי של
הפסיכואנליזה ההתייחסותית. שיחות, י"א (3), 172-182.
גרוסמן, דוד (1988). "גן ריקי - מחזה בשתי מערכות", הקיבוץ המאוחד.
דורבן, יהושע (2002). "על אהבה, שנאה וחרדה - מבוא לחשיבה הקליניאנית" בתוך - קליין, מלאני
(2002). כתבים נבחרים, תולעת ספרים.
דניאל, פטרישיה (2001 [1992]). "אנליזה של ילדים ומושג הפנטזיה הלא מודעת". בתוך - רובין
אנדרסון (עורך) "מאמרים קליניים על קליין וביון", מודן.
וויניקוט, דונלד וודס (2009 [1956]). "מושקעות אימהית ראשונית" בתוך - עצמי אמיתי, עצמי כוזב",
עם עובד.
וויניקוט, דונלד וודס (2009 [1963]). "מתלות לקראת עצמאות בהתפתחות היחיד" בתוך - "עצמי
אמיתי, עצמי כוזב", עם עובד.
וויניקוט, דונלד וודס (2009 [1960]). "עיוות העצמי במונחי עצמי אמיתי ועצמי כוזב" בתוך - "עצמי
אמיתי, עצמי כוזב", עם עובד.
וויניקוט, דונלד וודס (1995 [1971]). "המקום בו אנו חיים" בתוך - וויניקוט, ד.ו. "משחק ומציאות", עם
עובד.
וויניקוט, דונלד וודס (1995 [1953]). "אובייקטים של מעבר ותופעות מעבר" בתוך - וויניקוט, ד.ו.
"משחק ומציאות", עם עובד.

מיטשל, סטיבן (2003 [1995]). "תקווה ופחד בפסיכואנליזה". תולעת ספרים.
סגל, חנה (1998). "מלאני קליין", עם עובד.
ענר, נעמי (1998). הקדמה בתוך – סגל, חנה "מלאני קליין", עם עובד.
קוהוט, היינץ (2005 [1984]). "כיצד מרפאת האנליזה", עם עובד.
קוהוט, היינץ (2007 [1985]). "פסיכולוגיית העצמי וחקר רוח האדם, הרהורים בגישה פסיכואנליטית
חדשה", תולעת ספרים.
קולקה, רענן (1995). "המשכיות מהפכנית בפסיכואנליזה", הקדמה בתוך – וויניקוט, ד.ו. "משחק
ומציאות", עם עובד.
קולקה, רענן (2005). "בין טרגיות לחמלה" הקדמה בתוך ה. קוהוט "כיצד מרפאת האנליזה", עם
עובד.
שטיינר, ג'ון (2001 [1992]). "על שיווי המשקל בין העמדה הסכיזו-פרנואידית והעמדה
הדכאונית". בתוך – רובין אנדרסון (עורך) "מאמרים קליניים על קליין וביון", מודן.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 100 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: עוזר הוראה:

רפאל יונתן לאוס
refael.yonatan@mail.huji.ac.il